

Danmarks Apotekerforening

Analyse

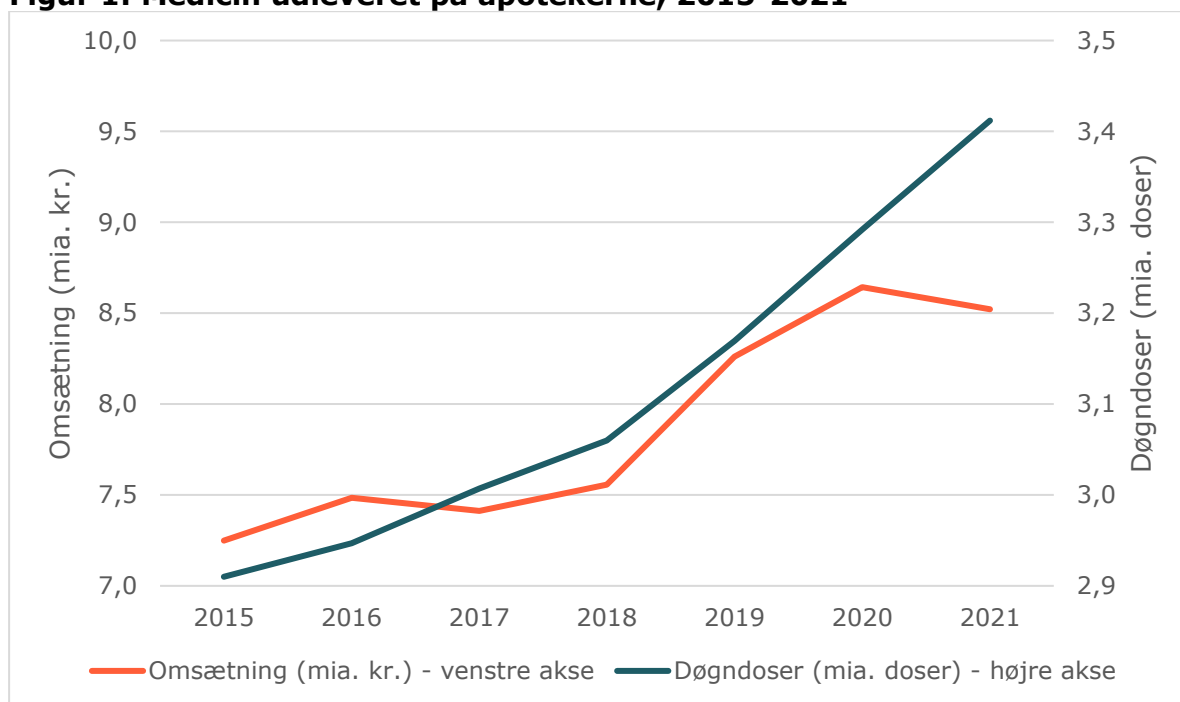
24. maj 2022

Prisfald gav mere medicin for færre penge på apoteket i 2021

Apotekerne udleverede 3,6 procent mere medicin i 2021 end året før. Derimod faldt danskernes udgifter til medicin på apoteket med 1,4 procent, fordi medicinpriserne faldt kraftigt og nåede et historisk lavt niveau i 2021. Gennemsnitsprisen for en udleveret døgndosis var i 2021 7,8 pct. lavere end i 2020. Et lille skifte i sammensætningen af medicinforbruget mod nyere og dyrere behandlingsformer bidrog dog til, at faldet i medicinudgifterne blev dæmpet. Lægemedler mod hjerte-kar-sygdomme som fx blodtryksmedicin og kolesterolsænkende medicin, er de mest udleverede på apotekerne og udgør 41 procent, mens diabetesmedicin voksede mest.

Danskerne købte 3,6 pct. mere medicin på landets apoteker i 2021 end i året før (målt i døgndoser¹). Dermed fortsatte tidligere års øgede medicinforbrug også i 2021, jf. figur 1. I 2021 blev der i alt udleveret godt 3,4 mia. døgndoser på apotekerne. Apotekernes lægemiddelomsætning, også kaldet medicinudgifterne, faldt i 2021 med godt 100 mio. kr. svarende til 1,4 pct. af niveauet i 2020. Dette skyldtes kraftige prisfald på apoteksmedicin siden begyndelsen af 2020 og gennem størstedelen af 2021. Prisfaldet er i høj grad båret af udløbne patenter samt billig kopimedisin på markedet, som vidner om et effektivt system med skarp priskonkurrence.

Figur 1: Medicin udleveret på apotekerne, 2015-2021

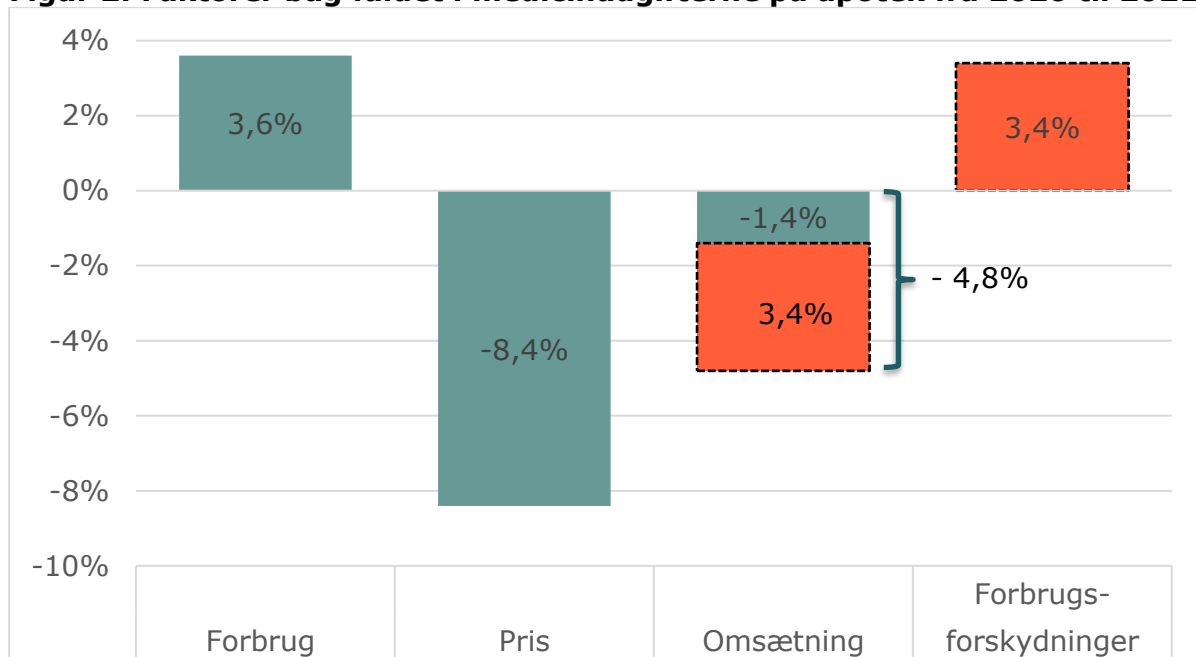
Kilde: Dansk Lægemedel Information samt Apotekerforeningens beregninger
 Note: Omsætningen er angivet i Apotekernes IndkøbsPris (AIP).

¹En døgndosis (Defineret Døgn Dosis eller DDD) er en enhedsbetegnelse, der benyttes ved sammenlignende opgørelser af forbruget af lægemidler. En DDD er en statistisk måleenhed og afspejler ikke nødvendigvis den faktiske dosis, som gives til en patient på en bestemt indikation. DDD-værdien for et lægemiddelstof fastsættes af en ekspertgruppe fra Verdenssundhedsorganisationen WHO.

Faldet i lægemiddelomsætningen i 2021

Apotekets medicinpriser på tværs af alle lægemidler faldt i gennemsnit med 7,8 pct. i 2021. Målt i indkøbspriser (AIP) var faldet 8,4 pct. Prisfaldet skyldes skarp pris konkurrence blandt generikaproducenter understøttet af apotekernes substitution til billigste kopi. Dermed fik Danmark i 2021 Europas laveste priser på kopimedicin. Omsætningen af lægemidler faldt med 1,4 pct. Men havde det ikke været for forbrugsforskydninger, der bidrog til at øge omsætningen med 3,4 pct., var udgifterne faldet med 4,8 pct. Forbrugsforskydninger skyldes omlægninger af behandlinger til nyere og relativt dyrere lægemidler, som har været med til at trække omsætningen opad.

Figur 2: Faktorer bag faldet i medicinudgifterne på apotek fra 2020 til 2021

Kilde: Dansk Lægemiddel Information (DLI), Sundhedsdatastyrelsen og Apotekerforeningen (målt i AIP).

Figur 2 viser, hvordan øget forbrug og forbrugsforskydninger mod dyrere lægemidler forøger omsætningen, hvorimod det kraftige prisfald trækker omsætningen nedad.

Table 1: Lægemidler med størst bidrag til omsætningsfaldet

ATC-gruppe og navn	Prisændring, pct.	Omsætningsændring, pct.	Vækstbidrag, pct.
C09CA01 Losartan	-53,9	-49,7	-0,7
N03AX09 Lamotrigin	-63,6	-60,9	-0,7
J01CF01 Dicloxacillin	-70,7	-69,5	-0,5
C07AB02 Metoprolol	-37,1	-37,3	-0,3
N06AX16 Venlafaxin	-60,7	-61,9	-0,3
A02BC02 Pantoprazol	-58,0	-53,1	-0,3
R03BA02 Budesonid	-20,1	-26,3	-0,2
N03AX14 Levetiracetam	-57,6	-59,7	-0,2
R03AK06 Salmeterol og fluticason	-26,3	-38,1	-0,2
B01AE07 Dabigatranetexilat	-5,9	-15,9	-0,2
R01AD09 Mometason	-53,9	-61,4	-0,2
N07BA03 Vareniclin	-63,6	-63,0	-0,2
N06AB06 Sertralin	-70,7	-41,2	-0,2
N03AX12 Gabapentin	-37,1	-33,6	-0,1
Bidrag til samlet fald i omsætning (AIP) i 2021 (på -1,4%):			-3,5

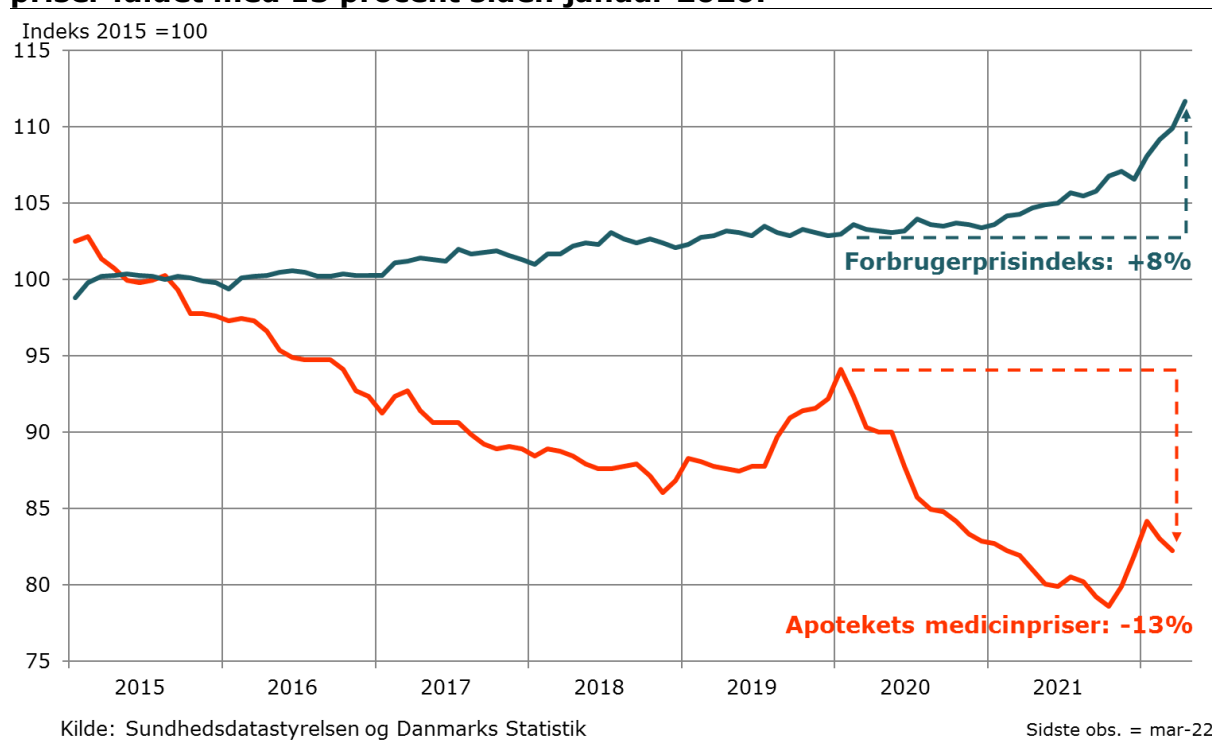
Kilde: Dansk Lægemiddel Information (DLI) samt Apotekerforeningens beregninger

Jf. tabel 1 er det især prisfald og dermed omsætningsfald hos nogle af de mest udleverede lægemidler, der er med til at drive de samlede medicinudgifter nedad. Omsætningen for det blodtrykssænkende lægemiddel losartan, der var det næstmest udleverede lægemiddel i 2021, er faldet med 50 pct. som resultat af et fald i den gennemsnitlige pris per døgndosis på 54 pct. Samtidigt faldt omsætningen endnu mere markant for lægemidlerne lamotrigin (epilepsimedicin) og dicloxacillin (antibiotika), der også er blandt de hyppigt udleverede lægemidler, og hvor priserne blev mere end halveret i 2021 efter modsvarende prishop i 2020.

Prisfald på apoteksmedicin gav fald i medicinudgifterne i 2021

Siden medicinpriserne toppede i januar 2020 grundet ekstraordinære leveringsvigt, har medicinpriserne været kraftigt faldende frem til oktober 2021. Det årlige gennemsnit for medicinpriserne lå 7,8 pct. lavere i 2021 end i 2020. I oktober måned nåede prisindekset et historisk lavt niveau, hvor ekspeditionsprisen på apotekerne var faldet med 16,5 pct. i forhold til januar 2020, og priserne var faldet med 7 pct. i forhold til samme måned året forinden. I årets sidste to måneder er priserne dog steget en smule igen som resultat af lidt flere leveringssvigt igen, hvor prisniveauet derfor er omtrent det samme som i begyndelsen af 2021. Priserne på apoteksforbeholdt medicin var frem til marts 2022 faldet med 13 pct. siden januar 2020, mens forbrugerprisindekset, jf. tal fra Danmarks statistik, var steget med 8 pct. frem til april 2022².

Figur 3: Mens forbrugerpriserne er steget 8 procent er apotekets medicinpriser faldet med 13 procent siden januar 2020.

² <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/oekonomi/prisindeks/forbrugerprisindeks>

Danskernes mest brugte medicin

I 2021 udleverede apotekerne lidt over 3,4 mia. døgndoser medicin. Det svarer til, at danskerne i løbet af 2021 i gennemsnit fik udleveret 1,6 døgndoser medicin om dagen. I 2020 blev der udleveret 3,3 mia. døgndoser, hvorfor der er sket en stigning på 3,6 pct. i antallet af udleverede døgndoser.

Tabel 2: Danskernes medicinforbrug i 2021 (udleveret på apotekerne)

ATC-grupper, indkøbspris ekskl. moms (AIP)	Omsætning Mio. kr. (AIP)	Mio. paknin- ger	Mio. DDD
A: Fordøjelse og stofskifte	1.846	11	402
B: Blod og bloddannende organer	1.018	3	233
C: Lægemidler til hjerte og kredsløb	522	12	1.384
D: Hudmidler	217	3	94
G: Kønshormoner, gynækologi- og urinvejslægemidler	511	4	165
H: Hormoner til systemisk brug	134	2	68
J: Systemiske lægemidler mod infektionssygdomme	800	4	29
L: Cancermidler og lægemidler til immunsystemet	52	0	9
M: Muskler, led og knogler	258	5	114
N: Nervesystemet	1.723	26	583
P: Parasitmidler	97	1	2
R: Åndedrætsorganer	1.047	9	298
S: Sanseorganer	192	2	30
V: Diverse lægemidler	104	0	1
Alle ATC-grupper	8.522	81	3.412

Kilde: Dansk Lægemiddel Information (DLI) samt Apotekerforeningens beregninger

Note: Omsætningen er angivet i Apotekernes IndkøbsPris (AIP) ekskl. moms.

Lægemidler mod hjerte-kar-sygdomme er stadig de mest udleverede på apotekerne. Denne gruppe udgør 41 pct. af det samlede medicinforbrug. Derefter kommer lægemidler til nervesystemet efterfulgt af lægemidler til fordøjelse og stofskifte, hvor disse grupper udgør hhv. 17 og 12 pct.

Selvom hjerte-kar-medicin var de markant mest udleverede lægemidler udgjorde gruppen kun 6 pct. af den samlede omsætning på apotekerne i 2021, fordi priserne på hjerte-kar-medicin typisk er meget lave. Derudover faldt omsætningen for denne gruppe med knap 20 pct. i forhold til 2020, hvilket skyldes kraftige fald i prisen og dermed omsætningen for især losartan (blodtrykssænkende) og atorvastatin (kolesterol-sænkende), som var de to mest udleverede lægemidler i 2021 med hhv. 192 og 285 mio. udleverede døgndoser.

Målt i kroner og øre var udgifterne størst for lægemidler til fordøjelse og stofskifte (herunder diabetes og mavesår) samt nervesystemet (herunder smerter, antidepressiva og antipsykotika mv.). Dette er generelt dyrere præparater, hvor omsætningen for disse grupper tilsammen udgjorde 42 pct. af den samlede omsætning på apotekerne.

Tabel 3: Top 10 lægemidler udleveret på apoteket, 2021 målt i døgndoser

ATC-gruppe og navn		Døgndoser, mio. DDD	Ændring ift. 2020 pct.
C10AA05	Atorvastatin*	285	13,0
C09CA01	Losartan*	192	9,0
C08CA01	Amlodipin*	170	5,1
N02BE01	Paracetamol	154	5,5
C09AA05	Ramipril*	108	-0,6
B01AC06	Acetylsalicylsyre*	90	-2,0
C03CA01	Furosemid*	89	-1,2
C09AA02	Enalapril*	84	-3,1
C10AA01	Simvastatin*	81	-11,0
A02BC02	Pantoprazol	76	11,7
De 10 mest udleverede		1.327	9,5

Kilde: Dansk Lægemiddel Information (DLI) samt Apotekerforeningens beregninger

*) Hjerte-kar-lægemidler

Jf. tabel 3 fremgår det, at de mest udleverede lægemidler, målt i døgndoser, er hjerte-kar-lægemidler. Det er i realiteten kun 2 ud af de 10 mest udleverede lægemidler, der ikke er målrettet hjerte-kar-sygdomme. Det gælder det svagt smertestillende lægemiddel paracetamol og det syrepumpehæmmende lægemiddel pantoprazol mod mavesår, reflux og andre mavesyrerelaterede problemer.

Danskernes mest brugte apoteksmedicin er, for femte år i træk, det kolesterolsænkende middel atorvastatin. I 2021 blev der udleveret 285 mio. døgndoser svarende til en stigning på 13 pct. sammenlignet med 2020. Derimod faldt omsætningen for lægemidlet med 11,3 pct. i 2021.

Det næstmest udleverede lægemiddel er losartan med 192 mio. døgndoser, hvor der blev udleveret 9 pct. mere losartan end i 2020, omvendt faldt omsætningen for lægemidlet med hele 50 pct. Det procentvise fald i omsætningen skyldes i særdeleshed, at prisen på losartan var steget kraftigt hen mod starten af 2020 som følge af leveranceproblemer. I kraft af at leveringssituationen har normaliseret sig samt ekstraordinære prisfald i 2021, får danskerne nu udleveret mere losartan for færre penge.

Tabel 4: Top 10 lægemidler udleveret på apoteket, 2021 målt i omsætning

ATC-gruppe og navn		Omsætning, mio. kr.	Ændring ift. 2020 pct.
A10BJ06	Semaglutid	450	81,7
B01AF01	Rivaroxaban	382	7,4
B01AF02	Apixaban	359	10,7
N02BE01	Paracetamol	209	8,3
J07BM03	Human papillomavirus*	201	0,9
J07BB02	Influenza*	151	14,8
A10BJ02	Liraglutid	150	0,1
G03CA03	Estradiol	140	4,4
R03AK07	Formoterol og budesonid	139	-5,1
N07BA01	Nikotinerstatning	117	-5,2
De 10 mest omsatte		2297,0	26,3

Kilde: Dansk Lægemiddel Information (DLI) samt Apotekerforeningens beregninger

*) En del af vaccinerne i statistikken er ikke solgt på apotekerne, men derimod leveret direkte fra SSI til lægepraksis især til brug for den gratis vaccination i det offentlige vaccinationsprogram.

Note: Omsætningen er angivet i Apotekernes IndkøbsPris (AIP) ekskl. moms.

Det mest omsatte lægemiddel på apotekerne var i 2021 for første gang det nyere, mere effektive, men relativt dyre, type-2 diabetes lægemiddel semaglutid, jf. tabel 4. Omsætningen var ca. 450 mio. kr., målt i AIP, svarende til en omsætningsstigning på knap 82 pct. og en stigning på 70 pct. i udleverede døgndoser i forhold til året forinden. Flere patienter er kommet i behandling med den nye effektive behandling.

Rivaroxaban og apixaban var det andet og tredje mest omsatte lægemiddel på apotekerne i 2021 målt i kroner og øre. Begge lægemidler anvendes til behandling og forebyggelse af blodpropper. I 2021 var omsætningen hhv. 382 mio. kr. og 359 mio. kr. målt i AIP. Omsætningsstigningen for rivaroxaban skyldes en tilsvarende stigning i antallet af udleverede døgndoser, da både omsætning og udleverede døgndoser steg med 7,5 pct. i 2021. For apixaban steg omsætningen med 10,7 pct., hvorimod antallet af udleverede døgndoser steg med 15 pct. i forhold til 2020. Derfor fik danskerne i 2021 mere apixaban for færre penge.

Vaccinerne mod HPV (papillomavirus) og influenza er også blandt de mest omsatte lægemidler målt i kroner og øre. For HPV-vaccinen var omsætningen 201 mio. kr. i 2021, en stigning på knap 1 pct. ift. 2020. Omsætningen for influenza-vaccinen steg med knap 15 pct. således, at udgifterne i 2021 var 151,2 mio. kr. En del af vaccinerne leveres dog direkte fra Statens Serum Institut uden om apotekerne.

De øvrige lægemidler på listen bruges til behandling mod svage smerter (paracetamol), type 2-diabetes (liraglutid), astma og KOL (formoterol og budesonid), rygestop (nicotinell, nicorette) og lindring af symptomer ved overgangsalderen (estradiol).

Medicinforbruget mod de største folkesygdomme

Medicin, der bruges mod de store folkesygdomme står for ca. 75 procent af det samlede medicinforbrug målt i døgndoser, men kun cirka 22 procent af udgifterne, jf. tabel 5. Mens der bruges mest medicin mod hjerte-kar-sygdomme som forhøjet blodtryk og forhøjet kolesterol, så var stigningen i forbruget i 2021 størst for diabetesmedicin, hvor der blev brugt 8 procent mere end året før, mens omsætningen steg 20 procent især som følge forskydning af forbruget over mod det dyrere semaglutid.

Tabel 5: Forbrug af lægemidler mod folkesygdomme (inkl. hospitalsmedicin)

Medicin mod folkesygdomme	Niveau 2021		Ændring ift. året før, pct.		
	Omsætning, AIP, mio. kr.	Døgndoser, mio. DDD	Omsætning	Døgndoser	Indkøbspris pr. DDD**
Hjerte- og karsygdomme	1.902	1.608	-3,2	3,3	-7,7
- heraf kolesterolsænkende medicin	127	422	-0,6	7,6	-14,7
Medicin mod psykiske lidelser*	541	267	-7,8	7,4	-14,3
- heraf antidepressivmedicin	106	182	-35,5	5,4	-40,6
Astma, allergi og KOL	785	229	-4,1	1,6	-7,4
Svage smerter	360	182	8,0	5,1	3,7
Lidelser i muskler og led	196	72	-1,3	3,0	-4,6
Diabetesmedicin	1.306	145	20,4	8,0	-0,6
Mavesyre/mavesår	128	182	-14,2	4,1	-18,0
Knogleskørhed	162	41	6,9	1,1	-3,4
Sum af ovenstående	5.381	2.726	1,7	3,9	-6,3
Samlet forbrug	24.891	3.657	3,1	3,6	-3,0
Andel af samlet forbrug, pct.	22	75	-1,3	0,3	

*) Defineret som summen af N05, psykofarmaka, og N06A, antidepressive midler

***) Gennemsnitspris pr. DDD korrigeret for ændret forbrugssammensætning og lægemidler uden DDD

Kilde: Dansk Lægemiddel Information (DLI) samt Apotekerforeningens beregninger